

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО
ПРАВА

**«ПРАВА ЛЮДИНИ В ПЕРІОД
ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ»**

Збірник матеріалів Міжнародної науково-
практичної конференції
(м. Одеса, 1 листопада 2024 року)

2024

УДК
341.231.14:355.271(062.552) П68

*Друкується за наказом ректора Національного університету
 «Одеська юридична академія» О. В. Тодошчака
 (наказ № 3177-44 від 08.10.2024 р.)*

Відповідальний редактор – президент Національного університету «Одеська юридична академія», академік НАПрН України, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України **Ківалов С.В.**
Заступник відповідального редактора – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України **Аракелян М.Р.**

Укладачі:

Бехруз Хашматулла Набісвич – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Мануїлова Катерина Вікторівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Грушко Мальвіна Валеріївна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Гребенюк Дмитро Олегович – PhD, асистент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія».

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23. Тел. +38(048)719 8685

«Права людини в період збройних конфліктів»: Міжнародна науково-практична конференція, присвячена 75-річчю прийняття Женевських конвенцій про захист жертв війни 1949 року та Міжнародному дню прав людини. 1 листопада 2024 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2024. 539 с.

© НУ «Одеська юридична академія», 2024

© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

9. Schabas W. A. Relationships between International Criminal Law and Other Branches of International Law. The Hague Academy of International Law ; Brill Nijhoff, 2022. 261 pp.

10. van Zyl Smit D. Punishment and Human Rights in International Criminal Justice. *Human Rights Law Review*. 2002. Vol. 2, No. 1. pp. 1-17

Ключові слова: покарання, покарання у міжнародному кримінальному праві, покарання у міжнародній кримінальній юстиції, право на покарання, право міжнародних інституцій карати правопорушників за вчинення міжнародних злочинів, право жертв міжнародних злочинів на покарання винних у їх вчиненні, міжнародне кримінальне право, міжнародне право прав людини.

Федорова Тетяна Сергіївна

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри
міжнародного та європейського права
Національного університету «Одеська юридична
академія»*

Вотчал Олексій Вікторович

*здобувач вищої освіти Національного
університету «Одеська юридична академія»*

МОНІСТИЧНА ТЕОРІЯ СПІВВІДНОШЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ТА НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАВА ТА ЇЇ ВПЛИВ

Моністична теорія співвідношення міжнародного та національного права є однією з двох основних концепцій, що пояснюють відносини між

правовими системами держави та міжнародного співтовариства. Її ключовий принцип полягає в тому, що міжнародне та національне право є єдиною, нерозривною системою, де міжнародні норми мають пряму дію в національному правопорядку і не потребують додаткової імплементації або трансформації на рівні держави.

Ефективне співвідношення між міжнародним і національним правом сприяє виконанню таких завдань, як захист прав людини, забезпечення миру і безпеки у світі, сприяння культурному розвитку, підтримка діалогу між державами, інтернаціоналізація виробництва та ефективне регулювання світової економіки.

У взаємодії між міжнародним і національним правом існує концепція "пріоритету міжнародного права" [1, с.276]. Якщо держава ратифікувала міжнародний акт або взяла на себе зобов'язання за міжнародним договором, вона зобов'язана неухильно дотримуватись його положень. Ця концепція також включає механізми контролю за дотриманням прав людини на міжнародному та національному рівнях.

Моністи стверджують, що право є цілісним і нерозривним, а міжнародні норми автоматично стають частиною внутрішнього законодавства кожної держави. При цьому, у випадку конфлікту між міжнародною та національною нормою, міжнародна повинна мати пріоритет. Ця теорія бере свій початок у працях таких філософів, як Ганс Кельзен і Діонісій Федоренко, які обґрунтовували універсальність права як системи, що поширюється на всі суб'єкти — як державні, так і міжнародні.

Моністична теорія має серйозний вплив на правові системи держав, які її підтримують. Наприклад, у багатьох країнах континентальної Європи, таких як Нідерланди, Франція чи Німеччина, міжнародне право має верховенство над національним законодавством [2, с.8]. У цих державах міжнародні договори і рішення міжнародних судів можуть бути застосовані безпосередньо на національному рівні і мають пріоритет перед внутрішніми законами, які їм суперечать.

У державах, які визнають моністичну теорію, міжнародне право може бути більш ефективним інструментом для захисту прав людини, оскільки міжнародні договори, такі як Європейська конвенція з прав людини, автоматично інтегруються в національне законодавство і дозволяють громадянам безпосередньо посилатися на міжнародні норми в національних судах. Це сприяє зміцненню правової системи держави та забезпеченню справедливості на рівні, що відповідає міжнародним стандартам.

Незважаючи на свої переваги, моністична теорія зустрічається з певною критикою [3, с.44]. Опоненти, прихильники дуалістичної теорії, стверджують, що міжнародне та національне право — це дві окремі системи, кожна з яких діє в своїй власній сфері. Вони вважають, що автоматичне прийняття міжнародних норм може підривати суверенітет держави, оскільки міжнародне право створюється міжнародними організаціями, а не національними законодавцями, і його імплементація без відповідних національних рішень може суперечити інтересам держави.

Моністична теорія також стикається з практичними труднощами в контексті глобалізації, коли деякі міжнародні норми можуть бути невідповідними для конкретної держави через її правові, культурні чи соціальні особливості. Автоматичне застосування міжнародних договорів, без урахування місцевих умов, може призводити до конфліктів між міжнародними зобов'язаннями та національними інтересами.

Отож, моністична теорія співвідношення міжнародного та національного права відіграє важливу роль у розвитку сучасного правопорядку. Її вплив на правові системи держав, які її дотримуються, сприяє ефективній інтеграції міжнародних норм та підвищенню правової стабільності на міжнародній арені. Однак виклики, пов'язані з її впровадженням, вимагають постійної адаптації та балансу між міжнародними стандартами та національними інтересами для забезпечення гармонійної взаємодії правових систем у глобалізованому світі.

Джерела:

1. Карвацька С. Б. Співвідношення міжнародного та національного правопорядків. Науковий вісник публічного та приватного права. 2018. Вип. 6. Т. 2. С. 275–281.
2. Хоменко А.В. Міжнародне право та внутрішнє право держав: співвідношення та взаємодія. Дипломна робота на здобуття ступеня бакалавр спеціальності "Міжнародне право". Національний авіаційний університет. Київ, 2022. 66 с.
3. Tytova N., Mereniuk K. Digital literacy of future teachers in the realities of large-scale military aggression

(Ukrainian experience). Futurity Education. 2022. P. 43–54. URL: <https://doi.org/10.57125/fed/2022.10.11.33>

Ключові слова: моністична теорія, міжнародне право, національне право, пріоритет, суверенітет.

Федорова Тетяна Сергіївна

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри
міжнародного та європейського права
Національного університету «Одеська юридична
академія»*

Слободян Уляна Сергіївна

*здобувачка вищої освіти Національного
університету «Одеська юридична академія»*

ПРАВО НА САМОВИЗНАЧЕННЯ І ТЕРИТОРІАЛЬНУ ЦІЛІСНІСТЬ: ПРОТИРІЧЧЯ І ВИКЛИКИ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

Право на територіальну цілісність і самовизначення — основоположні засади міжнародного права, які, однак, досить часто конфронтують між собою. Принцип територіальної цілісності регламентує недоторканість державних кордонів, у той час як право на самовизначення гарантує вільне визначення політичної, економічної та культурної сфери життя народів. Таке протиріччя особливо актуалізується в аспекті сепаратизму, міжнародних конфліктів та національно-визвольних рухів.

ЗМІСТ

Вступне слово від КІВАЛОВА С.В.	3
--	---

Секція № 1

Теоретичні та практичні аспекти захисту прав людини

АРАКЕЛЯН М.Р.

Захист прав людини під час збройних конфліктів та сучасні технології: виклики та шляхи вирішення	5
--	---

БЕХРУЗ Х.Н.

Міжнародно-правове регулювання права на свободу зібрань з використанням новітніх технологій: постановка проблеми	10
--	----

СТОЙКО О.М.

Вплив воєн на еволюцію соціальних прав людини	17
---	----

ЗАЯРНИЙ О.А.

Деякі особливості забезпечення конфіденційності персональних даних, які обробляються в реєстрі збитків, завданих агресією російської федерації проти України	23
--	----

ГУЛЄВСЬКА Г.Ю., ВОСТРИКОВ Т.Є.

Правовий захист від порушень прав людини, пов'язаних з бізнесом: характеристика основних засобів	30
--	----

ПОЛІТОВА А.С.

Гендерна ідентичність як складова гендерно зумовленого насильства: дискусійні питання	45
---	----

КУЗЬМІН Е.Е.

Деякі ремарки щодо «права на покарання» у міжнародному кримінальному праві	50
--	----

ФЕДОРОВА Т.С., ВОТЧАЛ О.В.

Моністична теорія співвідношення міжнародного та національного права та її вплив	55
--	----

ФЕДОРОВА Т.С., СЛОБОДЯН У.С.

Право на самовизначення і територіальну цілісність: протиріччя і виклики в міжнародному праві	59
---	----

ГАЛАТ В.І.

Істотне порушення міжнародних договорів та примус до виконання контракту в умовах збройних конфліктів: Приклад кейсу aарl проти Шрі-Ланки	64
---	----

ЖАКУН М.Ю.

Право мати права? Деякі роздуми щодо захисту прав мігрантів під час збройних конфліктів	69
---	----

ОСТРОВЕРХИЙ О.О.

Індивідуальна відповідальність за покарання за злочин агресії у міжнародному праві	78
--	----